

Q. N. 156. 21

Ve
3061

SPICILEGIUM
OBSERVATIONVM MISCELLANEARVM
DE
VICARIIS IMPERII,

PRAESIDE
MICH. HENR. GRIBNERO,
D. ET P. P.

EXAMINI PVBLICO SVBMITTIT
NATHAN. GOTTL. GNOSPIVS,
GEDANENSIS.

D. XXIV. DECEMBR. M DCC XI.

VITEMBERGAE,
LITERIS IO. GODOFREDI MEYERI.

DE
VICARII IMPERII
MICH. HENR. GRIBNERO.
NATHAN GOTTL. GNOSIVS
LIBRIS DE CODICIBUS METEOR.

SPICILEGIUM
OBSERVATIONVM MISCELLANEARVM
DE
VICARIIS IMPERII.

I.

Ridericum Sapiensem post obitum Imperatoris Friderici *ann. 1493.* Vicariatus munere esse defunctum, *MVLLERVS Annal. Saxon. p. 56.* refert. Sed aliud persuadent, qui tradunt, Maximilianum I. iam *ann. 1486. d. 16. Febr.* Regem Romanorum superstitite Augusto designatum esse: quin ex ipso *MVLLERO*, qui *p. 52. ad ann. 1486.* Maximilianum Regem appellat, facile apparet, *ann. 1493.* interregnum non fuisse.

II.

Saxonem non qua Marescallus est, sed Ducatus antiquissimi causa Prouisorem esse Imperii alio loco monuit *Praeses* (a). Hanc sententiam confirmant *litterae Regiae* hoc ipso interregno scriptae (b), quibus ius *Vicariatus* ex antiquissimo *Ducatus Saxonici* instituto & iure secundum dispositionem *Aureae Bullae* sibi obrigisse profiteretur.

III.

Non recte de *Vicariatu Saxonico* mihi sentire uidentur.

(a) *Diff. de Terris Jur. Saxon. §. 8.*

(b) Subiiciam, quae huc pertinent, uerba *litterarum Regiarum*, quibus iura & privilegia *Comitis Palatii Ordini Juridico* huius *Academiae* concessit. Ita uero illae: *Posteaquam nobis per inopinatum nuperum ex hac uita discessum Serenissimi & Potentissimi quondam Imperatoris, &c. consanguinei, uicini & fratris nostri dilectissimi gloriosissimae memoriae, Vicaria Imperii Prouiso in terris iuris Saxonici secundum dispositionem Aureae Bullae & ex antiquissimo DVCATVS & Palatinatus nostri Saxonici instituto & iure obtulerit, &c.*

ox. 2. 11

uidentur, qui *Palatinum antiquiorem* longe esse censent; licet haud pauci ita sentiant, & expeditum hoc ac certissimum esse contendat Auctor *Diff. de Iure Sereniss. Elector. Palat. circa domanium Imperii competente in districtu Vicariali*. Quin antiquiorem etiam Saxonicum dicerem, cum *Billingium* Vicarium Saxonum Annales memorent (c); Palatini contra idoneum, quod hanc aetatem attingat, exemplum uix afferre posse uideantur.

IV.

Quae de antiquitate Vtriusque & Rhenensis & Saxonici Palatii addit *Anonymus* ille, & incerta dubiaque sunt pleraque, & ad rem non pertinent. Neque enim ex Palatinatu repetendae sunt Saxonici Vicariatus origines: nec potuit sane de hac causa solidum ferre iudicium, quisquis est Auctor illius Dissertationis, qui, quae eam in rem attulit, ex *LVCAE* & aliorum libellis uulgaribus se hausisse non diffitetur, ex quibus quantum profecerit, uel inde patet, quod *Archimareschalliae* sublimis officium Comitibus Palatinis Saxoniae proprium fuisse p.3. sibi persuadeat.

A 3

V. Miror,

(c) *ADAM. BREM. L. 2. c. 4.* & ex eo *HELMOLDVS L. 1. c. 10. add. ALBERT. STADENS. ad ann. 961.*

V.

Miror, quod ab *Autore Germaniae Principis* asferitur, Clariff. *STRVVIO* etiam placuisse, *Palatinum olim per Saxoniam Vicariatus iura exercuisse*. Imo plus hic quoque, quam alter, Palatino dare uideatur. Nam ille ius Palatini ad ciuiles causas restringit, & Saxonem criminales per uniuersum Imperium expediisse addit; *STRVVIVS* contra citra causarum discrimen, *ubique, Comitem Palatinum Rheni & solum Regis uicibus olim defunctum esse affirmat* (d).

VI.

Frustrâ. Neque enim *TOLNERVS*, ad quem provocat, Rheni Palatinos in Saxonia Vicariatus iura sibi unquam uindicasse probat, & quae ipse argumenta attulit *STRVVIVS*, huic causae non sufficiunt. Insignia Imperii *Eberhardus Palatinus Henrico Aucupi* tradidit; sed inde quis inferet, in terris
iuris

(d) *Diff. XIII. §. 18. Vicarius Imperii ordinarius inquit, semper fuit Comes Palatinus Rhenensis. §. 18. addit: Solum ab antiquo Palatinum Vicarium fuisse, idemque §. 22. repetit ac confirmat.*

juris Saxonici eum Prouisorem fuisse? (e). Vicarius in Germania dicitur, & in aliis diplomatibus Vicarius in deutschen Landen; sed illa quoque appellatione Saxoniam comprehendi non puto, cum & post Caroli IV. Bullam conditam idem elogium Palatino quandoque tribui uideam, quod uel ex ipso FREHERO (f), ad quem prouocat STRVVIVS, ei poterat constare. Quis uero persuadere sibi patietur, etiam post illa tempora ullas inter Saxones Prouisionis partes Palatinum sibi arrogasse?

VII.

Distinctionem Vicariorum in *uniuersales & particulares* reicit *Idem Vir Clariss. l. c. s. 17.* Ego, quid in illa desiderari possit, non uideo, & Vicarios Italiae Vicarius, quos uocant, uniuersalibus, Saxoni inquam

(e) Sane si huiusmodi argumenta quidquam ponderis haberent, eadem facilitate contenderem, ipsum Henricum Aucupem per uniuersum Imperium Vicarius iura exercuisse. Eum enim, si *LVIIPRANDO* fides est, Conradus ante obitum non heredem modo, sed & Regiae dignitatis Vicarium declarauit. Sed malim ego huiusmodi rationibus non uti.

(f) *FREHER. ad Annl. p. 200.*

quam & Palatino interregni tempore subesse omnino
persuafus sum.

VIII.

De iuribus quoque Vicariorum Imperii minus
recte sentire uidetur *Vir Celeberrimus*, dum & *iura
precum primariorum uocat in dubium (g)*, & ea, quae
*directe ad Regiam dignitatem ex antiqua Ordinatione
pertinuerunt*, eorum potestati *subtrahit (h)*, denique
praeter ea, quae nominatim Carolina Bulla exprimit,
nulla eis iura relinquit, nisi quae aut vi *privilegii*, aut
ex obseruantia ipsis competere probentur (i). Sed
his

(g) §. 29. Sed iis argumentis, quibus iam alii puto abunde
fatis fecerunt.

(h) §. 27. Equidem ad antiquam Ordinationem de Officio
Comitis Palatini prouocat, quam *GOLDASTVS*
Constit. Imp. Tom. III. p. 403. exhibet, ubi §. 10. illa
iura Palatino denegantur. Sed ut taceam, non ex-
primi in ea Ordinatione, quatenam sint illa iura,
directe ad Regiam dignitatem pertinentia, frustra
puto post Bullam Auream potestatem Vicariorum ex
hac antiqua Constitutione aestimari.

(i) §. 27. add. §. 32. ubi reliqua, quae Aurea
Bulla non exprimit, iura a Palatinis ui privilegii
a Saxonis Vicariis ex obseruantia exerceri con-
te idit.

his non est cur immorer, cum iam ab aliis occupatum sit hoc argumentum.

IX.

Ad *Auream Bullam* iam iuvat digredi; cuius, nisi me omnia fallunt, sententiam non satis capiunt, qui ex verbis: *Comes Palatinus Rheni ESSE DEBET Prouisor Imperii*, inferunt, Comitem Palatinum & Ducem Saxoniae etiam inuitos Vicariatus munus suscipere teneri, quae *BRAVNII* est interpretatio *Var. Amoen. Libr. th. 17. p. 169.* Aliud enim, quae sequuntur: *Comitatus PRIVILEGIO. §. 2. eodem iure FRVI uolumus*, postulant & docent, quae in fauorem Inter-Regum hereditariorum haec adiecta esse indicant, ne scilicet alius has sibi partes uindicare possit.

X.

Vicarios Imperii de fructibus, quos recolligendi potestas nominatim Iphis Bulla Carolina tribuitur, nouiter electo Imperatori rationes reddere teneri, Interpretes plerique asserunt (k). Ast Imperatorem
 B fibi

(k) Quos sequitur nouissime *STRVVIVS l. c. §. 30.*

fibi fructus interregni tempore collectos afferere non posse certum est: ut, si omnino quicquam restituendum sit, Imperio id restitui debeat. Sed & *an omnino rationibus sint obnoxii Interreges*, nondum satis expeditum esse puto. Neque enim improbabile est, eandem hic Regis & Vicariorum esse debere conditionem. Est & Rex Prouisor &, si ita uis, tutor Imperii, colligit ac percipit Imperii nomine fructus, neque tamen, dum eos in publicas utilitates conuertit, quisquam ab eo rationes reddi postulat, sed liberius de iis disponendi arbitrium quiuis facile aequo animo ei relinquit. Neque Bulla Aurea, dum recolligendi fructus ius Interregibus tribuit, restituendi necessitatem Ipsis iniungit. Imo Palatinorum tabulae, praeter ius recipiendi redditus, potestatem eos ad usus suos pro *defensione S. Imperii* & pro ipso Imperio ac euidenti expensarum necessitate *supportandi & applicandi* Vicariis simul concedunt, nulla reddendarum rationum facta mentione. Neque extat sane exemplum, ubi rationes exactae ab Interregibus fuerint, quorum res gestas dum ratas esse iubet Rex electus, etiam ipsam administrationem & dispositionem reddituum ratam habet & approbat. Fructus raro attingent onerum & expensarum quantitatem, & si quando excedant, non iniquum est, tenue satis commodum iis relinqui, ad quos incommoda interregni pertineant.

XI.

Absente non minus quam mortuo Rege uicibus suis defunguntur Prouisores Imperii, *neque integrum est Regi alium in eorum locum surrogare* (1). Itaque cum *Sigismundus* Augustus Moguntinum Praefulem *Conradum* constituisse *Vicarium*, cessit tandem ille Palatino, eiusque ius non inuitus agnouit *ann. 1423*. Digna sunt, quae adiciantur Reuersalium, ut uocant, uerba: *Uns der Allerdurchlauchtigste Fürst und Herr/ Herr Siegmund/ Römischer König/ &c. Uns zu Seinen und des Reichs Berweser und Stadthalter in deutschen Landen/ zehen Jahr/ die nächsten nach einander/ gesezet und gemacht/ und Uns Seinen Brief mit Seiner Königl. Maj. Insegel versiegelt darüber geben hat; Und Uns aber der Hochgebohrne Fürst/ Herr Ludwig/ Pfalz = Graf bey Rin/ &c. mit Urkunden und Briefen unterwissen hat/ daß das nit seyn soll: So haben Wir Uns von solcher des obgenannten Unfers Oheims Herzog Ludwigs Unterweisung &c. des vorgeannten Fürweser = und Stadthalter Amts entschlagen; Und wir versprechen/ gereden und geloben auch mit guten*

B 2

(1) Dissentit nouissime *GIOVANNI Saxon.*
p. 165.

ten Treuwen in Krafft des Briefes/ daß Wir Uns
des ſiehebas nicht mehr annehmen/ unterwinden
oder gebrauchen ſollen in keine Weiße. Adde *MVL-
LER. Reichs-Tags-Staat p. 718. & GOLDASTI.
Reichs-Satzungen Tom. I. p. 243.*

XII.

De eo quoque memini eſſe dubitatum, utrum in
quocunq; abſentiae imperatoris caſu Vicariorum
potestas ſe exerat, *an tantum ſi Alpes ille transgredia-
tur?* *SCHVZIVS* poſterius affirmat (m), cuius ſenten-
tiam adiuuare uidentur diplomata, quae de hoc ca-
ſu nominatim cauent (n). Sed ex aliis tamen ap-
paret, *potestatem Vicariorum ad itinera Italica re-
stringi non poſſe.* Hinc cum *Carolus V. ann. 1521. ad
Hiſpanos* abitum medicaretur, ac Regimentum Im-
perii,

(m) *Colleg. Iur. Publ. L. 1. r. 4. poſ. 3. p. 178.*

(n) Diplomata Palatinorum ita habent: *Quod cum Roma-
nus Imperator uel Rex ultra Montes Italiam ingreſ-
ſus fuerit, &c.* Vid. *TOLNER. Cod. p. 144.* Ita &
Fridericus Sapiens in literis Vicariatus caſu an. 1496.
datis: *Daß dieſer Zeit die Römische Königl. Maj. ū-
ber die Berge ſich in Lamparten geſüzt und ge-
zogen.*

perii, quod absentis vicibus fungeretur, constituis-
 set, *Ludonico Palatino* cauit, eam rem praeiudicio
 ei esse non debere. Literas *TOLNERVS* exhibet
Cod. Diplom. p. 157. Quales etiam Saxonem obti-
 nuisse *MVLLERVS* docet in *Reichs-Tags-Staat*
p. 727.

XIII.

Neque ad hos duos sedis uacuae & absentis Re-
 gis casus potestas Vicariorum tantum pertinet,
 sed *quotiescunque Rex partibus suis defungi impeditur,*
eadem se exserit. Bene monet *Magnificus HORN-*
VS, si imbellicitate mentis aut corporis Imperator
 laboret, quae eum rebus Imperii providere non pa-
 tiatur, Interregiae administrationi esse locum, *c. 21.*
§. 3. Idem obtinet, *si ab hostibus captus Rex detineatur,*
 quod *Wenceslai* exemplo edocemur. Qui cum a
 Bohemis arctiore custodia includeretur, *Rupertus*
Comes Palatinus in partibus Rheni & reliquis, quae
 ad curam ipsius spectant, munere suo defungi non
 dubitauit. Vid. *Diplom. ap. TOLNER, Cod. Dipl. n. 187. p.*
133. & n. 189. p. 144.

XIV.

*Capitulationis Iosephinae articulo XLVII. cautum est, Vicarios, si ita fata tulissent, ad XVIII. Regis annum administrationem Imperii gerere debere. Ad quem locum non nemo tradit (o), non eandem hoc casu Vicariorum, ac interregni tempore esse solet, potestatem futuram fuisse, si ita quidem evenisset, sed mandatam duntaxat, mandantis nomine exercendam. Sed cum eadem iura, quae Se- de Imperiali uacante Vicariis competunt, etiam absente Rege exercent, ac parum interfit, utrum ob absentiam, an per aetatem Imperii curam suscipere Rex impediatur, non dubito ab hac sententia discedere. Neque enim eam Capitulatio Iosephina confirmat, quae administrationem Imperii Vicariis absque conditione decernit, nec verba in **Unsern Nahmen** delegatam potestatem indicant, si quidem absentis etiam Regis nomine expediri ab Inter Regibus regni negotia posse, puto, salua tamen ea, qua ex legibus Imperii utuntur, auctoritate,*

XV.

(o) *Autor Meditat. ad Capitular. Ioseph. p. 360.*

XV.

ARVMAEVS de Comitibus cap. 3. n. 44. Vicarios Imperii Capitulationibus Imperatorum obstringi negat. Mihi ex principiis publici uniuersalis iuris fluere uidetur, *Inter Regis non posse esse amplio- rem, quam ipsius Regis potestatem, saltim amplio- rem non posse praesumi.* Equidem Capitulationes solemniore illae demum post Maximiliani I. obitum auctore Friderico Saxone Sapiente conditi coeperunt, neque cum Vicariis unquam huiusmodi conuentio interposita deprehenditur. Sed hae rationes si quicquam ualeant, consequetur, *Transfatione quoque Religiosa ac Instrumento Pacis Gueſtphalicae*, qua- tenus obligant Imperatorem, Vicarios non teneri. Quod quam improbabile & παράδοξον sit, nemo non intelligit. Neque quod non Imperatoris Vicarii, sed Imperatores Vicarii dicantur, aliud per- suadet, cum sufficiat, Imperatoris munere eos & uicibus defungi, Inter Reges esse, Inter- Regis uero potestatem in dubio eandem esse, quae ipsius Regis est. Imo ea quoque, quae Carolo IV. & qui eum praecedunt, Imperatoribus integra non fuerunt, Vicariis permissa esse eadem facilitate affirmare liceret, cum haec quoque iura nomina- tim

X3542918

tim Iphis non sint denegata. Itaque non minus limitatam, quam ipsius Imperatoris, Inter Regum potestatem esse credo. Sed haec saluo aliorum iudicio ac saluis in primis Vicariorum iuribus dicta esse uolo. Addatur *Magnif. HORNIVS c. 21. §. 10. &*

*Ej. Programma Dissert. inaugural. Garbii
de Leg. Anastasiana praemissum.*

Handwritten in blue ink: *№ 3061 OM*

№ 18

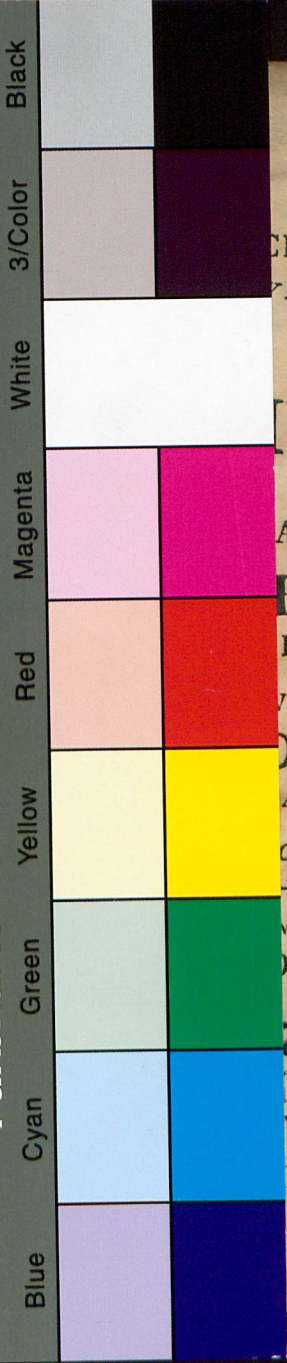
m.c.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8
Centimetres

B.I.G.

Farbkarte #13

ILEGIVM
M MISCELLANEARVM
DE
S IMPERII,
AESIDE
R. GRIBNERO,
ET P. P.
VBLICO SVBMITTIT
DTTL. GNOSPIVS,
ANENSIS.
CEMBR. M DCC XI.
MBERGAE,
ODOFREDI MEYERL.

